

FISKIVINNUNÝSKIPAN

- Lógin um vinnuligan fiskiskap er grundleggjandi eins góð í dag, og hon var, tá hon kom í 1994. Men umsitingin av lógini er so líðandi vorðin skeiklað, so ætlanin við henni í mongum førum ikki kennist aftur, sigur Kjartan Hoydal, fiskivinnuserfrøðingur og fyrrverandi fiskivinnustjóri

reiðskapsreguleringum.

- Vit mugu fyrst virða ta lógina, vit hava. Sjálvsagt er tað upp á sítt pláss at nýmótansgera og tillaga eina 20 ára gamla lóg. Millum annað haldi eg tað hava stóran týdning at fáa allar skipabólkar og teirra fiskirættindi inn í sjálva lógina, eisini uppsjóvarskipini og fjarfiskiflotan, soleiðis at eisini skipini í hesum bólku hvørt ár vita, hvat tey kunnu rokna við í teirra lut av kvotunum, sum vit fáa í samráðingum við onnur lond, sigur Kjartan Hoydal.

Tó at hann heldur eina uppboðssøluskipan verða eitt ivasamt amboð at skipa sjálvan fiskiskapin við, so hevur hann onki ímóti, at landið bjóðar fiskirættindini út á uppboðssølu, tá tey eru tøk.

- Fiskirættindi eiga av

røttum at fella aftur til landið, tá ein reiðari gevst við sínum virksemi. Tað var ongatið ætlað nakað annað, tá lógin varð gjørd. Og tá hevði borið til at selt hesi rættindi til hægstbjóðandi, tað havi eg onki ímóti, sigur hann.

Kjartan Hoydal vísir eisini á, at um fiskirættindi fella aftur til landið, minskar stóri útlendski áhugin eisini at keypa seg inn í føroysku fiskivinnuna – ein áhugi, sum stórir partur av politisku skipanini ræðist.

- Tað er kapitaliseringin av fiskiloyvunum, sum hevur vakt áhugin hjá útlendingum at keypa seg inn her, so tann áhugin hvørvur, tá loyvini ikki longur kunnu handlast privat, sigur hann.

Kjartan Hoydal er sostatt langt frá hugsanini hjá Jacob Vestergaard, landsstýrisman-

ni, um, at veiðiloyvini skulu vera frítt umsetilig – skulu kunna kapitaliserast – men teir eru samdir um, at vit grundleggjandi skulu halda fast í verandi loyvisskipan og fiskidagaskipanini.

Brandskatt á eykavinning

Avkastið til Føroya fólk av fiskatilfeinginum, sum fólkíð eigur sambært lógini um vinnuligan fiskiskap, skal so bjargast við at brandskatta tilfeingisrentuna, heldur Kjartan Hoydal.

Tilfeingisrentan er tann óvanligi parturin av inntøkuni hjá einum virki – í hesum føri skipi – ið er beinleiðis úrslit av, at atgongdin til viðkomandi vinnu er avmarkað.

Kjartan Hoydal sær ong- ar stórvegis trupulleikar í at rokna tilfeingisrentuna út fyri hvørt árið hjá skipum

og reiðaríum og vísir á, at millum annað Norðurlanda- ráðið hevur gjørt og brúkt ein frymil at rokna eftir.

Viðvíkjandi støddini á einum slíkum tilfeingis-skatti heldur hann, at landsstýris- maðurin sjálvur hevur róð fram undir eitt skilagott støði, tá hann fyrri einum ári síðani legði uppritið um broytingar í fiskivinnulóg- gávuni fyrri landsstýrið. Í uppritinum skjýtur Jacob Vestergaard upp, at tilfeingis- gjald í føroysku fiskiveiðuni verður skorið eftir sama leisti sum í oljuvinnuni.

- Okkara oljuvinna hevur fyrst og fremst norsku oljuvinnuna sum fyrimynd, og har verður óvanligur vinningur skattaður við 80 prosentum. Tað hevði eisini verið ein hós-kandi tilfeingis- skattur á fiskivinnuna her heima, sigur Kjartan Hoydal.

Fiskirættindi

Fiskirættindi eru grundleggjandi býtt í trý: Veiðiloyvi, ið er rætturin hjá einum skipi yvirhøvur at fiska, fiskiloyvi, ið tilskilar, hvat eitt fiskifar sleppur at fiska, og í triðja lagi verður fiskiskapurin hjá hvørjum einstøkum skipi so avmarkaður við annaðhvørt kvotum ella fiskidøgum.

Tilfeingisrenta

Í bóklinginum "Økonomien i de nordiske fiskerier – fokus på ressourcerenten", sum Norðurlandska Ráðharraráðið gav út á sumri 2006 verður tilfeingisrentan skilmarkað og frymil settur upp at rokna hana út eftir.

Tilfeingisrentan verður skilmarkað – definerað – sum "nettoavlopið, ið er eftir til arbeidslønir og kapitalkostnað út um tað, ið kann røkkast í øðrum vinnum" (leysliga umsett).

Tilfeingisrentan kann eisini lýsast við øðrum orðum sum tann "óvanliga" inntøkan, sum stendst av virksemi í eini vinnu, har atgongdin er avmarkað.

Í bóklinginum hjá Norðurlandska Ráðharraráðnum verður ein frymil nýttur, har tilfeingisrentan í fiskivinnuni er munurin millum øðrumegin lønarkostnað, kapitalkostnað og møguligt tilfeingisgjald og hinumegin lønarkostnað og kapitalkostnað í øðrum, men samanberiligum vinnum. Tá tilfeingisrentan í krónum er útroknað, kann hon eisini roknað út sum prosentpartur av veiðivirðinum.